

Balder-mytenes aktualitet for vår tid

Frode Barkved

Barndom

Barndommen er vårt livs *mytos*. Slik det tapte etter hvert får trekk av en drøm, slik duver vår egen mytologi i vår bevissthets undergrunner, som et sunket Atlantis. Som barn kunne vi komme livet nært. Dryppene fra en åre kunne danne verdener av ringer i det stille vannspeilet, som utvidet seg innover i oss. Smørblomstens blanke gulfarge smilte seg inn i oss, lyden av den brusende elven drømte i oss. Vi husker lyden av bestemors sang i et sideværelse, lukten av regn, de brusende tonene fra elven, smaken av kveld.

Et av livets store gåter er hvordan vår holdning og opplevelse av verden og oss selv endrer seg så radikalt gjennom livet, og hvor lite vi er oppmerksom på det. For å få tak i den opplevelsesart vi alle engang som barn var preget av, må vi bli som poeter. Det er krevende. Tenk på hvor sterk en drømmeopplevelse kan være. Du våkner i et felt av bilder og vesenskrefter med sterke, levende erindringer av billedverdener av ubeskrivelig intensitet. Men etter å ha stått opp, vært på badet, satt deg ved frokostbordet, har intensiteten i bildene avtatt betraktelig, de har bleknet, ja kanskje forsvunnet.

Du merker at kroppens og sansenes verden, med sin våkne hverdagsbevissthet, med sine krav og sine vaner, sitt rullende hjul av liv som skal leves, også er en sterk kraft. Drømmens verden som for en halv time siden var så sterk og frodig, fordufter og stiger til værs som røk, inn i noe uvirkelig, diffust. Virkeligheten er her og nå.

Drømmeopplevelsen er i slekt med barnets verden. Vi har alle en gang vært sterkere preget av denne omkretsbevisstheten, den sjelelige opplevelse av tingene. Men jo mer bevisstheten trådte inn i livet, desto mer tapte vi den forbausende, friske, *nye* opplevelsen av verden. Tingene skrumpet liksom litt inn, ble mindre, mistet sin glans, sin klang og sitt språk. Men de ble også mer forståelige, litt mindre skremmende eller dragende. Når man spiser av kunnskapens tre, er det gjerne på bekostning av livets tre. Slik eldes vi.

Når vil vi fordype oss i Baldermyten, kan det være en hjelp å ha noe rent biografisk-fenomenologisk fra våre egne liv som referanseramme.

Volven

I en foredragsrekke fra 1923 om «Årsløpet som jordens åndedrett» beskriver Steiner hvordan eldre tiders mennesker hadde en annen, mer drømmende bevissthetstilstand. Dette preget på sin side forestillinger som etter hvert ble kledd i sagnets og mytenes drakt. Drømmebevisstheten ble mytologi. Mennesker i denne mytiske tid

levde sterkt i det som spirte og i det som avtok, i årstidenes vekslinger: «Deres sjel og sinn var helt sammenvevet med plantenes og dyrenes vekslende liv.»

Steiner påpeker hvordan kvinnene var tydere, lesere av naturen, mens menn var i kamp med den. Det indre, ettertenksomme kom fra kvinnene: «I en viss somnambul, høyere drømmetilstand ble naturen åpenbart for henne [...] hun kunne høre det som talte i planter, dyr, steiner, vind og skyer, trærnes susing [...] Således kunne det hende at det som levde i det indre hos slike kvinner omsatte seg i et slags naturspråk. For begynnelsen til språket ligger i noe som ligner sang. Tankens kraft omsatte seg i hørlige lyder. Naturens indre rytme klang fra «vise» kvinners lepper. Man forsamlet seg om slike kvinner og følte i deres sanglignende setninger ytringer av høyere makter.»

Akasha-kronikken inneholder følgende bilde: «Vi befinner oss i en skog, ved et mektig tre. Solen er nettopp gått opp i øst. Det palmeaktige tre, i hvis omkrets alle andre trær er fjernet, kaster mektige skygger. I henrykkelse, med ansiktet vendt mot øst sitter prestinnen på et sete som er laget av sjeldne naturgjenstander og planter. Fra hennes lepper strømmer langsomt, i rytmisk rekkefølge, noen enkelte, forunderlige lyder, som stadig gjentas.» Rundt henne «suger» menneskene ordene inn, eller danser til dem.

Det er mye som taler for at denne kvinnelige evnen til å oppleve naturen innenfra er noe som holdt seg lengre i Nord-Europa enn i sydligere områder. Den romerske historikeren Tacitus (58-116) sier om folket fra nord, germanerne: «De tilskriver kvinnene en hellighet og en synskhet, og lar seg råde av dem, og følger deres beskjeder. Vi har sett hvordan fra Vespasians tid Veleda gjaldt som et guddommelig vesen.» I følge folkeoverleveringene stammet Veleda fra området rundt mysteriestedet Externsteine – navnet er fra keltisk: å se, iaktta. Veleda var kjent for evnen til å skue inn i fremtiden.

Veleda var det som gikk under det norrøne navnet volve. Det var volvene man måtte spørre til råds for å få vite. Et omkved i Voluspå er jo dette: «Veit de nok, eller kva?» Volven bringer i mektige bilder frem opphavstiden, beskriver videre dramatikken og kampen, og ender i apokalypsen, i Ragnarok, men med et avsluttende bud om en ny jord, en ny menneskehet. Et av de dramatiske vendepunktene er når hun beskriver guden Balder:

«Eg såg for Balder, / bjarte guden, / Odins-sonen, / orloga løynd. / Var han vaksen / høgt over voll, / mjuke, fagre / mistelteinen.

Vart av teinen, / som tottest så grann, / skadeskot stygt, / Hòd han skaut. / Men Frigg ho grét / i Fensalom / over våden i Valhall. / Veit de nok, eller kva?»

Hvem er disse volvene?

Religionshistoriker Gro Steinsland kaller dem for «kosmiske rådgivere, den norrøne religions fremste profetiske medium». De befinner seg i ulike terskelsituasjoner, og kan være både av *denne* verden og en ren åndelig entitet. I det islands-

ke, grønlandske og norske bondesamfunnet var hun en kjent skikkelse. Hun beskrives som en eldre kvinne, løsrevet fra familietilknytning. Noe som må sies å være en anomali i det norrøne samfunnet, der identitet og ætt var uløselig bundet til hverandre. Hun er dermed friere og mer selvstendig enn folk flest, og hun er på reise store deler av året, gjerne med et følge av unge mennesker.

Fra «Eirik Raudes saga» hører vi at det er uår på Grønland; kristendommen har splittet opp gamle tradisjoner. Torbjørg Lillevolve blir tilkalt. Hun blir benket i høysetet på en pute av hønsefjær. Hun må ha spesiell kost: grøt kokt av geitemelk, samt hjertet av alle dyr som fantes på gården. Hun er kledd i en fotsid kappe besatt med fargede steiner fra øverst til nederst, glassperler rundt halsen, lue av lammeskinn på hodet, foret med hvitt katteskin, katteskinshansker på hendene og et belte av knusk om livet. På føttene kalveskinnsko, skolissene endte i store messingsknapper.

Volven måtte overnatte på gården før hun kunne hjelpe. Steinsland skriver: «Neste morgen var seidehjellen gjort i stand på gårdsplassen. Det var en oppbygd platting som volven skulle sitte på under selve seidedansen. Unge kvinner slo så ring om henne for å hjelpe med de eldgamle, magiske sangene, som skulle lokke åndene til stedet. Under seidedansen kom volven i ekstase. Sinnet åpnet seg mot en annen dimensjon, mens kroppen lå som i søvn» (jf. Steiners beskrivelse ovenfor).

Balders drømmer

Og slik må vi kanskje se for oss hvordan bildene som gjaldt Balder kom frem. Menneskene i nord er i krise; de merker at noe forsvinner, og en illevarslende stemning brer seg ut. De tilkaller Volven.

I Snorres Gylfaginning beskrives Balder som en gud det er bare godt å si om. Han er den beste, og så vakker å se på at det skinner av ham. Han er den klokeste, den mest veltalende, den mest godgjørende. Han bor i Breidablik, vakrere sted finnes ikke (Breidablik = den vidt og bredt blinkende). Balder er ren, og derfor kan intet uhellig oppholde seg på hans bosted. Døren hit er alltid åpen, eller *har vært* åpen, må vi kanskje si.

Hos Balder merker vi noe solaktig; han skinner som solen. Steiner beskriver hvordan Balder arbeider inne i menneskenes drømmer. Igjennom denne solkraft er menneskene forbundet med naturen som et levende vesen. Men drømmene hans blir mørkere. Odin må oppsøke volven, som han vekker opp av en dødliggende søvn. I Vegtam-kvida kommer Odin til volven, ved østporten inn til Hel.

Vi får inntrykk av en elementær kraft, noe som kommer dypt nedenfra. Odin må vekke seeren opp av en dyp søvn. Hun sier det selv:

«Då reid Odin / austan om dør, / der han visste / ei volvegrav. / Han valgalder kvad / for den vise kvinna, / til ho naudig reis opp / og nåord mælte.
Kva er du for mann, / for meg ikkje kjend, / som hev meg valda / vegen så

tung? / Eg var snjova med snø / og slegi med regn / og drivi med dogg, / daud var eg lengje.»

Legg merke til hvordan hun beskriver seg som helt ett med elementet vann. I en annen sammenheng taler Steiner om *sibyllen*, et lignende kvinnevesen i sydligere egner, som en person som var helt gjennomtrengt av elementene når hun slynget ut sine profetiske syner.

Odin tvinger nå Volven til å si noe om Balders skjebne. For det er derfor han er kommet. For Balder, den lyse Guden, plages av mørke drømmer. Odin selv er en som kjenner veien, sier Edda-forskeren Rudolf Meyer, en Vegtam, en innvidd, en som kjenner veien inn til de skjulte verdener (og da må han over Gjallarbrua forbi helhunden Garm, som glefser og gjør med blodig bringe). Han kveder sin valgalder, og hun må stige opp av sin grav. Odin ber henne fortelle for hvem Hel har latt sin hall pryde. Hun svarer at for Balder er alt gjort klart, mjøden, den gylne drikken er skjenket, alt er prydet for den høye gjesten.

Når Odin kommer hjem med dette budskapet tar Frigg alle ting i ed: ild og vann, jern og alskens malm, steiner, jorden, trærne, sykdomsåndene, dyr og fugler, eiter og ormer. Og nå *leker* Gudene. Det er som de vil fastholde gulladeren, som jo alltid er forbundet med lek. De omringer Balder og kan kaste hva de vil mot ham, han er usårbar. Latter og glede gjennombølger Åsgård.

Loke liker det dårlig. Han tar på seg kvinneskikkelse, utfritter Frigg og får vite om *mistelteinen* at den er for ung til å bli tatt i ed. Denne finner han og oppsøker Hod, Balders blinde bror, som grunnet sin blindhet ikke er med på leken. Men Loke hjelper ham å sikte – og treffe. Balder dør, og det er den største ulykke som noensinne har truffet guder og mennesker.

Hermod den raske, en annen bror av Balder, tar på seg oppdraget å ri til Hel. Han låner Sleipner av Odin, og rir ni netter gjennom mørke og dype daler for til slutt å møte mønen Modgunn, som vokter den gullysende Gjallarbrua. Hun spør om hans navn og herkomst og sier at dagen i forveien var det ridd over broen fem fylkinger av døde menn – «men broen drønner ikke mindre under deg alene, og du har ikke døde menns lød; hvorfor rider du her på Helveien?» Han svarer: «jeg skal ri til Hel for å oppsøke Balder; har du sett noe til ham her på Helveien?» Hun foreller at Balder var ridd over Gjallarbrua – «men veien til Hel fører mot nord og nedad». Da rir Hermod til han kommer til Hels grind; her stiger han av hesten, spenner sadelgjorden fast, bestiger den igjen og setter med et kraftig sprang over grinden.

Når han kommer til hallen, ser han sin bror Balder sitte i høysetet. Hermod er der om natten. Om morgenen ber han Hel tillate Balder å ri hjem med ham, og han forteller hvor dyp sorg det er hos æsene. Men Hel sier at nå kan det vise seg om Balder er så elsket som det blir sagt: «Dersom alle ting i verden, levende og døde, gråter over ham, skal han igjen komme til æsene, men forbli hos Hel, dersom noen nekter å gråte.»

Da rir Hermod hele veien tilbake til Åsgård og forteller alt det han hadde sett og hørt. Så sender æsene bud over hele verden for å be om at Balder må bli grått ut av Hel; alle gjør det: mennesker og dyr, jorden, steiner, trær og all malm, slik som du nok har sett at disse ting gråter når de kommer fra kulde i varme. Da sendebudene drar hjem etter å ha utført oppdraget, finner de en jotunkvinne sittende i en klippehule; hun kaller sig Takk. De ber henne gråte Balder ut av Hel, men hun sier: «Turre tårer / Takk mun gråte / for Balders bålferd; / i liv eller daude / han lite meg gagna. / Halde Hel det ho hev.»

Emmanuel Levinas sier: «*Væren er uten skam, den er suverent seg selv, og en byrde for mennesket som er satt ut i væren. Humanitet, det er væren som gråter.*»

Balder-kraft og Hod-kraft

Det var Balder i mennesket som gjorde det mulig å erfare den spirituelle siden av virkeligheten. Hod er blind for det åndelige, men, kunne vi tilføye, seende i det fysiske, materielle.

Steiner beskriver menneskets indre forhold til Balder slik: «Man gikk gjennom skogen, man så åndene, elementarvesenene. Men man ikke bare så dem, man liksom drakk deres vesen med sin sjel, man følte deres åndepust som en åndelig-sjelenium forfriskende drikk, man følte hvordan den ånde som utgikk fra elementarvesenene i skog og mark, strømmet inn i en gjennom eterlegemet. Man opplevde det som om man ble forynget, fikk kraft.»

Det var denne omgang med naturen som mer og mer gikk tapt da Balder ble drept. Dikteren Novalis skriver – uten å bruke disse navnene – om tapet av Balder-kraft og utviklingen av Hod-kraft. I «Hymner til natten» hører vi om et vendepunkt i menneskehetens historie, fra en tid der «elver, trær, blomster og dyr» er helt nær mennesket. En tid hvor vinen smakte søtere, det var overflod, en gud var i druene, og en moderlig gudinne vokste frem i fulle, gylne kornbånd. Det var en fest! Men en festbrems dukker opp, en truende gjest sprer en iskald redsel midt i festen, gudene er rådløse. «Det led mot enden med den gamle verden. Den unge slektens lysthave visnet – opp mot det friere, øde rommet strebet de voksende mennesker som ikke var barn lenger. Gudene forsvant med sitt følge. – Ensom og livløs sto naturen. Tørre tall og strenge mål bandt den med lenker av jern. (...) Livets umåtelige blomsterfylde smuldret hen i dunkle ord, ble til støv og luft. Borte var den besvergende troen og den altforvandlende, altforenende himmelske venninnen, fantasien. Ugjestmildt blåste en kald nordenvind over de froststive markene, det praktfulle riket falmet og svant inn i eteren.»

Og hvem er denne truende gjest, eller Hod, som styres av motstandsvesenet Loke? Han forteller de norrøne kilder ikke mye om. Han er likevel en Odinsønn. Han er sterk, men blind. Hod er egentlig et gammelt ord for krig eller kamp, i følge historikeren P. A. Munch. (Vi finner det i mannsnavn hos de forskjellige germanske folk, i gammelnorsk Hod-broddr, i gammeltysk Hadubert.)

I Steiners fortolkning handler Balder-myten om at menneskets bevissthet vekslet mellom Balders klarsyn og Hods blindhet. Men Balder i mennesket drepes, og dermed blir Hod-naturen sterkere i mennesket enn Balder-naturen. Og nå fornemmet «det nordiske menneske at det balderaktige, evnen til å skue inn i den åndelige verden, litt etter litt virkelig går tapt».

Man kunne også sagt at på samme måte som Balder-kreftene har å gjøre med det vi kalte kvinnelige erkjennelseskrefter, det som Steiner uttrykte som noe indre, ettersom, så er Hod-kreftene en mannlig erkjennelseskraft, som nettopp handler om kamp med naturen, et mer ytre element. I den forbindelse er det spennende å se på hvordan menn som drev med seid (i norrøn tid) ikke ble regnet som virkelige menn. Snorre forteller hvordan en av Harald Hårfagres sønner, Ragnvald Retttilbeine, var seidmann, hans mor var samekvinnen Snøfrid. I følge Snorre lot kongen ham brenne inne et sted på Hadeland, sammen med åtti andre seidemenn.

Hod-kraften er helt nødvendig for å ha avstand til naturen, og å utnytte den, ha makt over den. Og i *vår tid* står vi midt inne i dramatikken født ut av Hod. Hod-kraften har gitt oss innsikt som absolutt kan føre til det gode, men vi har fått tilgang til krefter som kan utslette menneskeheten og jorden. Hod representerer en overgang fra da verden var sommerlig til den ble en vinter-verden. I Eddaen kalles det *fimbulvinteren*, den store vinteren full av kriger som går foran Ragnarok.

Ytre og indre utfordring

For å erkjenne trenges avstand, ja hele vår evne til frihet er basert på muligheten til å stille seg overfor noe. Det er vår skjebne at den ytre verden «har forstummet». Slikt sett er Hod-kraften det i oss som er blind for det åndelige, men seende i den fysiske verden, en nødvendig forutsetning for friheten. Men dersom vi blir stående der, blir verden til slutt en ørken. Og dersom vi fremmedgjøres for verden, er faren stor for at vi også fremmedgjøres for oss selv. Vi vet ikke lenger hva verden er, vi vet ikke lenger hva et menneske er. Vi ser bare «tall og tørre form-ler». For å oppdage verden må vi oppdage oss selv.

Vi kan begynne med å spørre hvor Hels rike er, dit Balder er steget ned. Og svaret på det ligger kanskje nærmere enn vi liker å innrømme. Steiner: «I Hels rike, i menneskets eget mørke, i de dypere ubevisste lag av menneskets sjel, var guden Balder dratt inn.»

Her ligger det en meget spennende tanke: i Hod og Balder merker vi liksom et Janusansikt – ett er vendt innover, ett utover. En kraft som tidligere ga åpenbaringer utenfra, virker nå innefra som en skuekraft inn i Hods rike, som er det materielle. Og man kan spørre: Hva var vi uten Hod? Uten Hod hadde vi forblitt barn, forblitt ufrie. Gjennom Hod blir mennesket stilt på seg selv.

Er det kanskje slik at brødrene Balder og Hod er fremtidskrefter, som trenger hverandre?

Asmegir – de nye gudesønnene. Indre utfordringer

Når Odin får et glimt av Hells hall ser han at den er pyntet som til fest med gullpyrdete benker, og den klare drikk står ferdig for ham i beger med skinnende skjold over. Volven sier at «Asmegir venter i stor forventning». Asmegir oversettes ofte med «æser». Den danske Edda-kjenner Johannes Hohlenberg skriver: «Balder synker ned i det ubevisste, mennesket mister utsynet i den åndelige verden; men der nede suger Blader kraft ved berøringen av de krefter som lever der. Han drikker den skinnende drikk som er visdommens drikk, og det gjør det mulig for ham senere, etter Ragnarokkampen, igjen å dukke opp for sammen med Hod å beherske den verden som følger etter. I underverdenen treffer han disse *Asmegir* (...) Ved dette navn forstår vi *de nye guder, gudesønnene som først i fremtiden viser seg*. En annen interessant tolkning av ordet får vi dersom vi går etymologisk til verks. På islandsk har vi da Asmegir som kan deles opp i *as* som betyr gud, og *mega* som betyr mektig, eller å være i stand til. Ordet kan da tolkes som en «Gudsskaper», det vil si *en menneskesjel i ferd med å guddommeliggjøres*.»

I følge Eddaen ligger Asmegirs tid langt i fremtiden.

Men er kanskje fremtiden nå?

I vår tid fines det fremdeles en dualisme mellom de to brødrene Hod og Balder. Hod er den som synes å sitte i førersetet. Han ser klart og skarpt i det fysiske, men er åndelig blind. Ved hans flinkhet har en gigantisk sivilisasjon blitt bygd. Men Balder virker i undergrunnen.

Et steg for å komme nærmere en forening av de to brødrene er å bli klar over ens egen sansning av verden, og også å bli var tenkningen og følelsen som en del av verdensprosessene. Steiner bruker blant annet uttrykket «sanse-yoga».

Noen eksempler: Man lever seg helt inn i den blå himmelen med full styrke. Lykkes man med det, er det mulig å observere hvordan det kun er blått i blått som fyller oppmerksomheten, og at dette blå til slutt «mister» sin blåhet; man kommer til en opplevelse av et slags tomrom. Ut av dette tomrommet kan nå noe nytt tale. Steiner beskriver at denne «stemmen» kommer innenfra og stråler ut-over og at den er et moralsk svar på blåfargen. Han beskriver den som en følelse av devosjon og fromhet.

Man kan gjøre noe lignende i forhold til det grønne i naturen, for eksempel ved å stå foran en grønn eng, en skog eller lignende. I tomrommet som oppstår, kan man her bli var en følelse av at det som ligger til grunn for alt som spirer frem i det grønne, *også* ligger til grunn for det som spirer frem i meg selv i min tenkning og idédannelse.

I følge Steiner er enhver sansning samtidig et vesen. Men for å oppdage naturen som levende, vesensartet må vi roe ned vår tendens til å gli for fort fra inntrykk til inntrykk. Neste steg er å prøve å bli ett med iakttakelsesobjektet, for siden å gjøre sjelen om til en beholder, et rom hvor et ekk, en stemning, et eterbilde kan oppstå.

Den samme erfaringen kan man gjøre ved å arbeide innover i ens egen sjel. Man kan bygge opp et bilde eller konsentrere seg om et mantra, for siden å gi slipp på det. Det som da skjer er at oppmerksomheten flyttes fra bilde eller ord til de billeddannende eller orddannende kreftene. Man går fra innhold til prosess, fra produkt til produksjon. Man kan oppdage at krefter virker i mennesket som *betingelser* tenkningen på samme måte som skapende tanker virker i naturen. Man øyner hva middelalderens tenkere mente med å skille mellom *natura naturata* den skapte natur, og *natura naturans* den skapende natur.

Dersom slike øvelser gjennomføres kontinuerlig gjennom en lengre tidsperiode, vil man kanskje høre Balders stemme – svakt i begynnelsen, tydeligere etter hvert.

Et motiv fra Mikaelsskolen

Vi skal avrunde denne artikkelen med å se nærmere på et motiv fra Høyskolen for åndsvitenskap, eller Mikaelsskolen som Rudolf Steiner også kalte den. Åndseleven oppfordres til å utvikle hengivenhet og interesse for naturen, for stein og plante, dyr og menneske. Alt, fra den minste krypende mark til den mektige, stjernebesådde natthimmelen, fortjener vår oppmerksomhet og vår beundring. Og vi blir oppfordret til å erkjenne hvordan vi selv har bygget vår legemsværen ut fra de samme kreftene vi ser rundt oss: lys, ild, luft, vann, jord.

Men så blir eleven stilt overfor en meget stor utfordring: Å erkjenne overfor seg selv at den skinnende verden sansene åpenbarer for oss, den fysiske verden i all sin storslagenhet, Hod-verdenen, kunne vi si, – at denne verden ikke kan gi oss svar på hvem vi er! Og denne følelsen av at vi ikke kan finne oss selv i Hods verden, blir til smerte, til sorg. I mytens språk kan vi si at vi gråter over tapet av Balder i naturen.

Så kommer et dramatisk vendepunkt. Vi må dempe det lyset som dagen gir oss, helt til «dagverdenen», den verden som er utgangspunkt for hverdagsbevisstheten, blir helt mørk. Når Rudolf Steiner beskriver hva menneskene må ha opplevd når de mistet evnen til å skue Balder, sammenligner han det med å oppleve naturen i alle dens farger den ene dagen, for så å neste dag å oppleve den grått i grått.

Men eleven blir altså oppfordret til å holde ut denne gråheten, dette mørket. Da finnes muligheten for at et lys av en helt annen beskaffenhet demrer frem av mørket. Man merker at man står i lyset av ens egen åndelige tilstedeværelse, og at det nå er snakk om en utvidet tilstedeværelse. I gamle tider kalte man det «å skue solen i midnattens time». I dette lyset står også den nye Balder.

På hvilken måte oppstår Balder? Her fines det en tydelig parallell til en annen sol-majestet, hvis navn kunne vært «Ejer asher ejer», «jeg er jeg er». Steiner uttalte en gang at Kristi sanne navn var «Jeg er». Dette vesen, denne virkelighetsdimensjon, kan ikke gripes på ved å favorisere en bestemt kultur eller et bestemt knippe dogmer. Det kan bare gripes individuelt gjennom et av sine mange navn, ettersom det har hele jorden som sitt kledebon.

Dette vesen ble også drept, fór til Hels rike, til underverdenen, slik Balder gjorde. Der nede ga han nytt liv til Asmegir, de nye gudesønnene, og Balder og Hod er to av dem. Balder gjenoppstår ved vesenet «Jeg er», ved Kristus. Og etter som Balder har dratt ned i vår egen underverden, er dette samtidig en oppstandelsesmulighet for «jeg er» i meg, for «Kristus i meg».

I Kristus blir Balder og Hod ett. Dagklar tenkning forbindes med hjertetenkning, intellekt og klarsyn kommer sammen. Det er ikke snakk om å vende tilbake til gamle Balder-krefter, til det gamle, instinktive klarsynet. Den nye Balder vil ikke fornekte broderskapet med Hod; begge, både Balder og Hod, vil forvandles gjennom «Jeg er».

I slutten av Snorre-Edda sies det (i P. A. Munchs gjenfortelling): «Av havet stiger opp en ny jord, grønn og fager, hvor åkrene vokser uten at de er tilsådd. Solen har født en datter likeså fager som hun selv; datteren styrer nu solens gang i morens sted. Alt ondt har fått en ende. På Idavollen samler de æser seg som ikke er falt i den store strid, Vidar, Våle, og Torssønnene Mode og Magne. Dit kommer også Balder og Hod fra Hel, og Høne som vender tilbake fra Vanaheim. Atter bor det æser på Idavollen hvor Åsgård fordum sto; de finner i gresset gudenes gamle gullbrikker og missen og taler med hverandre om gamle tider.»

Og i Voluspå heter det:

*Då den store
stig på domstolen,
han frå det høge,
som heimen styrer.
Han saker sætter
og domar sèt,
sèt vé som alltid
vara skal.*

Forskerne er uenige om «den store» er skrevet til i ettertid. En tolkning har vært at det er snakk om Heimdall.

En annen tolkning kan være at «den store» nettopp er «Jeg er». Og hvilke dommer er det «den store» setter, som alltid «vare skal»? Vi husker fra Johanne-sevangeliet at Kristus opptrer som fornyer av de gamle lovene, idet han sier:

«En ny lov gir jeg dere: at dere skal elske hverandre.» □

Skriftlig versjon av et foredrag holdt i Whitehorse, Canada, under konferansen «Encircling Light – Expectant Silence» i august 2009. – Kilder: P. A. Munch, *Norrøne Gude- og heltesagn*, Kristiania 1922. – Ivar Mortensson-Egnund, Erik Eggen, *Edda. Eddakvede og Snorre-Edda*, Oslo 2002. – Rudolf Meyer, *Nordische Apokalypse*, Stuttgart 1967. – Johannes Hohlenberg, *Eddaen i antroposofiens lys*, Oslo 1999. – Gro Steinsland, *Eros og død i Norrøne myter*, Oslo 1997. – Rudolf Steiner, *De enkelte folkesjeler misjon i sammenheng med den norrøne mytologi*, Oslo 1998; *Baldermyten og langfredagsmysteriet*, Oslo 1996.